

bijlage

Inhoudelijke overwegingen

Gaswinning Ameland

Directoraat-generaal Natuur & Regio

Directie Regio en Ruimtelijke Economie

**Behandeld door
mr. S.N.M. van Dijk**

T 06 48136721
s.n.m.vandijk@mineleni.nl

Bijlage nummer	1
Horend bij kenmerk	12376114
Datum	
Contactpersoon	mr. S.N.M. van Dijk

Datum

DE AANVRAAG

De aangevraagde activiteit bestaat uit de wijziging van de gaswinning Ameland waardoor de productieduur met 15 jaar wordt verlengd.

Sinds 1986 wordt rond oost Ameland gas gewonnen uit de velden onder Ameland, de Waddenzee en Noordzeekustzone, vanaf de locaties Ameland Westgat, Ameland Oost 1 en Ameland Oost 2.

De winning Ameland vindt plaats vanuit de bestaande productie-installaties. De voorgenomen wijziging veroorzaakt een extra bodemdaling van maximaal 6 cm in het diepste punt van de bodemdalingsschotel in 2050, waarbij de productieduur met naar schatting 15 jaar wordt verlengd van 2020 naar 2035.

Voor een uitgebreidere beschrijving van de voorgenomen activiteit wordt korthedshalve verwezen naar de passende beoordeling behorende bij de aanvraag.

WETTELIJK KADER

Beschermde natuurmonumenten

In relatie tot de betrokken natuurmonumenten (Waddenzee en Neerlands Reid) zijn relevant de artikelen 60, 10a (lid 1 en lid 3) en artikel 15a (lid 2) van de Nb-wet 1998.

Natura 2000-gebieden

In relatie tot de betrokken Natura 2000-gebieden (Duinen Ameland, Waddenzee en Noordzeekustzone) zijn in deze relevant de artikelen 1, 19d (lid 1), 19e, 19ia en artikel 19f (lid 1) van de Nb-wet 1998.

De exacte wetsteksten zijn te raadplegen op www.overheid.nl onder 'wet- en regelgeving'.

VERGUNNINGPLICHT

Artikel 19d, lid 1, van de Nb-wet 1998 voorziet in een vergunningplicht voor projecten of andere handelingen indien zij, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een

significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

In 1983 is er voor de gaswinning op Ameland (Oost 1) op grond van artikel 336 van het Mijnreglement 1964, een vergunning verleend. De vergunningen op grond van dit reglement kwamen in de plaats van de Hinderwetvergunningen, omdat de Hinderwet niet van toepassing was op mijnbouwwerken. Het toetsingskader van artikel 336 van het Mijnreglement 1964 was hetzelfde als dat van de Hinderwet. Bij de komst van de Wet milieubeheer (in 1993) is het hoofdstuk waarin artikel 336 stond, vervallen en zijn de vergunningen op grond van dat artikel omgezet in milieuvergunningen.

Sinds 1983 zijn er opvolgend voor de onderhavige gaswinning Ameland herhaaldelijk enkele (wijzigings)vergunningen aangevraagd en verleend en zijn enkele meldingen gedaan (in 1988, 1991, 1993, 1994, 1998 en 2002).

De wijziging in de gaswinning uit het Ameland-veld is een 'project' waar de vergunningplicht ex artikel 19d, lid 1, van de Nb-wet voor geldt. De bestaande winning wordt in dat kader aangemerkt als 'andere handeling' waarop, volgens vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, de vergunningplicht van artikel 19d, lid 1 Nb-wet eveneens geldt.

Op grond van jurisprudentie behoeft echter geen passende beoordeling te worden uitgevoerd voor voorgenoemd bestaand gebruik indien, kort gezegd, toestemming is verleend vóór de zogenaamde referentiedatum (zie ook hierna). Uit de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State blijkt dat het bij 'toestemming' in het voorliggend geval, gaat om een vergunning c.q. melding op grond van de Hinderwet of de daarop volgende Wet milieubeheer (ABRvS 31 maart 2010, zaaknr. 200903784; zie eveneens bijv. ABRvS 18 april 2012, zaaknr. 201003985). De voorgenoemde toestemming op grond van het Mijnreglement 1964/Wet milieubeheer kan in casu worden gezien als een dergelijke toestemming van nationaal recht.

Referentiedata

Uit de arresten Stadt Papenburg (HvJ EG 14 januari 2010, C-226/08) en Commissie/Oostenrijk (HvJ EG 23 maart 2006, C-209/04) vloeit voor Vogelrichtlijngebieden voort dat indien voor een project vóór afloop van de omzettingstermijn van de Vogelrichtlijn (10 juni 1994) toestemming is verleend, geen verplichting geldt tot het maken van een passende beoordeling zoals bedoeld in artikel 19d jo. 19f Nb-wet 1998. Datzelfde geldt, naar het oordeel van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, voor Habitatrichtlijngebieden, indien voor het project toestemming is verleend vóór de datum van vaststelling van de lijst van gebieden van communautair belang, zijnde 7 december 2004 (ABRvS 31 maart 2010, zaaknr. 200903784).

Dat is in casu, voor beide referentiedata, het geval gezien de met een Hinderwet-toestemming gelijk te stellen toestemming op grond van het Mijnreglement 1964 uit 1983.

De voorgenomen wijziging van de gaswinning Ameland veroorzaakt een extra bodemdaling van maximaal 6 cm in het diepste punt van de bodemdalingsschotel in 2050, waarbij de productieduur met naar schatting 15 jaar wordt verlengd van 2020 naar 2035.

De wijziging in de winning (de beoogde Ameland-gaswinning in de meest ruime zin, dat wil zeggen de winningen vanaf de locaties Ameland-Oost, Ameland Westgat en Ameland- Oost 2) moet qua (mogelijke) effecten op de relevante instandhoudingsdoelstellingen vanuit de Habitatrictlijn (oppervlakten aan relevante habitattypen), resumerend, worden vergeleken met de vergunde situatie voordat de in casu relevante Natura 2000-gebieden Waddenzee, Duinen Ameland en de Noordzeekustzone op de lijst van gebieden van communautair belang (7 december 2004) werden geplaatst. De binnen de passende beoordeling en overige mij ter beschikking staande best beschikbare informatie leveren de informatie op basis waarvan de (mogelijke) effecten op de relevante instandhoudingsdoelstellingen vanuit de Habitatrictlijn vanaf voorgenomde datum van 7 december 2004 zijn te bepalen.

Conclusie

Van de beoogde Ameland-gaswinning in de meest ruime zin, dat wil zeggen de winningen vanaf de locaties Ameland-Oost, Ameland Westgat en Ameland-Oost 2, zal de wijziging van de gaswinning passend worden beoordeeld.

Bestaande winning; effectbeoordeling

De bestaande winning van Ameland (zie hierboven) wordt aangemerkt als andere handeling en behoeft toetsing aan artikel 19e, lid 1, van de Nb-wet 1998. Dit artikellid stelt dat ik bij de vergunningverlening, als bedoeld in artikel 19d van de Nb-wet 1998, rekening houd met de gevolgen die deze andere handeling, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, kan hebben voor de betrokken Natura 2000-gebieden.

In dat kader wordt door mij vastgesteld dat, tot op heden, geen nadelige gevolgen in het licht van de instandhoudingsdoelen zijn opgetreden. Daarbij zij mede nadrukkelijk verwezen naar de relevante passages in de passende beoordeling welk ingaan op de sinds 1986 lopende monitoring op ecologische effecten vanuit deze bestaande gaswinning.

De bestaande winning zal in het kader van een eventuele cumulatie van effecten op de relevante beschermde natuurwaarden worden beoordeeld.

BELEID

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (hierna: SVIR)

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte vastgesteld, als opvolger van de Nota Ruimte. Volgens de structuurvisie is het Rijk verantwoordelijk voor en door de EU aanspreekbaar op het nakomen van de in internationaal verband aangegane verplichtingen, inclusief Biodiversiteitsverdrag en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Het Rijk stelt kaders waarbinnen de provincies een provinciaal en landsgrensoverschrijdend natuurnetwerk, zijnde de herijkte nationale Ecologische Hoofdstructuur (EHS), begrenzen, beschermen en onderhouden. Tot de herijkte EHS behoren de Natura 2000-gebieden, de Nationale Parken, de Noordzee en de grote wateren inclusief de grote rivieren. De natuur in de EHS blijft goed beschermd met een 'nee, tenzij'-regime in relatie tot de wezenlijke kenmerken en waarden. Het gaat daarbij om: waardevolle aspecten zoals natuurschoon, schoon water, het aanwezig zijn van bepaalde plant- of diersoorten, gebieden van aardwetenschappelijk belang en het afwezig zijn van lawaai.

In de Structuurvisie staat ten aanzien van de gaswinning – voor zover in het onderhavige geval van belang – het volgende vermeld:

"In de ondergrond komen diverse nationale belangen samen. De ondergrond is belangrijk voor bestaande energievoorziening (winning, opslag en transport van olie- en aardgas) en nieuwe energievoorziening (bodemenergie zoals geothermie (waaronder warmtekuudeopslag) en opslag van CO2 en nucleair afval).

De winning van aardgas uit het Groningen-gasveld en de uitvoering van het kleineveldenbeleid zijn van nationaal belang. [...] De vormen van gebruik van de ondergrond beïnvloeden elkaar onderling en zijn tevens van grote invloed op de eisen aan bovengrondse functies, zodat zonder ordening het gebruik voor de individuele functies inefficiënt wordt. Vanwege onder meer de beperkte ruimte in de ondergrond, de betekenis van de ondergrond voor het economisch functioneren van Nederland en afstemming op activiteiten in de bovengrond, is efficiënt gebruik van de ondergrond van nationaal belang."

Planologische Kernbeslissing Waddenzee (hierna: PKB)

Per 1 juli 2008 is de Wet ruimtelijke ordening in werking getreden. Op basis van het overgangsrecht wordt per 1 juli 2008 de PKB gelijkgesteld aan een structuurvisie. Voor de herkenbaarheid zal dit document vooralsnog aangeduid blijven worden als PKB Waddenzee. Voor zover de PKB concrete beleidsbeslissingen bevat, blijven deze bindend voor gemeenten en provincies.

De op grond van deze PKB te beschermen en te behouden waarden en kenmerken vloeien direct voort uit de hoofddoelstelling van deze PKB. Deze hoofddoelstelling betreft de duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap.

Om dit te bereiken is het beleid gericht op de duurzame bescherming en/of een zo natuurlijk mogelijke ontwikkeling van:

- *de waterbewegingen en de hiermee gepaard gaande geomorfologische en bodemkundige processen;*
- *natuurlijk bodemreliëf;*

- *de kwaliteit van water, bodem en lucht. De water- en bodemkwaliteit dient zodanig te zijn dat verontreinigingen slechts een verwaarloosbaar effect hebben op flora en fauna;*
- *biologische processen, waaronder de migratiemogelijkheden van dieren;*
- *gebiedsspecifieke planten- en diersoorten;*
- *fourageer-, broed- en rustgebieden van vogels, de werp-, rust- en zooggebieden van zeezoogdieren en de kinderkamerfunctie van vis;*
- *landschappelijke kwaliteiten, met name rust, weidsheid, open horizon en natuurlijkheid inclusief duisternis;*
- *in de bodem aanwezige archeologische waarden en in het gebied aanwezige cultuurhistorische waarden.*

De PKB stelt in deze, meer specifiek, dat plannen, projecten en handelingen de afwegingskaders van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn dienen te doorlopen. Deze zijn nationaal geïmplementeerd in de Nb-wet 1998 en de Flora- en Faunawet. Voor zover wettelijke regelingen zich er niet tegen verzetten, zal door het bevoegd gezag een zelfde afweging als bij de natuurwaarden moeten worden gemaakt ten aanzien van de hierboven reeds benoemde landschappelijke kwaliteiten.

In relatie tot de onderhavige vergunningaanvraag dient acht geslagen te worden op de hiernavolgende beleidspassages uit de genoemde PKB:

[...] "Externe werking

Het realiseren van de doelstellingen voor de Waddenzee is, met name gezien de ecologische relaties, mede afhankelijk van de ontwikkelingsmogelijkheden die aan de natuur en andere functies geboden (kunnen) worden buiten het pkb-gebied.

Plannen, projecten of handelingen buiten het pkb-gebied, waarvan op grond van objectieve gegevens niet kan worden uitgesloten dat zij afzonderlijk of in combinatie met andere plannen, projecten of handelingen significante gevolgen hebben voor de, op grond van deze pkb, te beschermen en te behouden waarden en kenmerken van de Waddenzee, dienen aan de hoofddoelstelling van deze pkb te worden getoetst.

Deze externe werking zal vooral relevant zijn voor nieuwe en voor uitbreiding of wijziging van bestaande plannen, projecten of handelingen in het buiten het pkb-gebied gelegen deel van het waddengebied.

Het kan hierbij onder meer gaan om de volgende plannen, projecten of handelingen:

- *winning van ondiepe en diepe delfstoffen in de nabijheid van de Waddenzee;*
- *bouwwerken in de Noordzee met invloed op de Waddenzee."*[...]

PASSENDE BEOORDELING

Beheerplan

In casu kan vastgesteld worden dat ten aanzien van de voorgenomen activiteit, op het moment van besluitvorming, geen beletsel voortvloeit uit enig beheerplan op basis van de Nb-wet 1998.

Geen beheer, nieuw project

De wijziging van de winning vormt een project welke geen direct verband heeft met of nodig is voor het beheer van de Natura 2000-gebieden Duinen Ameland, Waddenzee en Noordzeekustzone. De voorgenomen wijziging is nog niet eerder beoordeeld in het kader van de Nb-wet 1998.

Mogelijk significante gevolgen

Uit artikel 19f, lid 1, van de Nb-wet 1998 volgt dat voor projecten die niet direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar die afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied, de initiatiefnemer een passende beoordeling opstelt.

Artikel 19g, lid 1, van de Nb-wet 1998 stelt dat een vergunning slechts verleend kan worden indien het bevoegd gezag zich ervan verzekerd heeft dat de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied niet aangetast zullen worden.

Het Europese Hof van Justitie heeft in haar uitspraak van 7 september 2004 aangegeven dat een passende beoordeling slechts dan achterwege kan worden gelaten indien op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat uitvoering van de werkzaamheden afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor dat gebied.

In casu kunnen dergelijke gevolgen van de wijziging van de winning niet bij voorbaat uitgesloten worden. Derhalve concludeer ik dat een passende beoordeling conform artikel 19f van de Nb-wet 1998 vereist is.

Er is een passende beoordeling bij de aanvraag gevoegd waarin de wijziging van de winning op Ameland is beoordeeld in cumulatie met zowel de bestaande winning als andere plannen en projecten.

Audit op uitgevoerde monitoring 2005-2010

Door de Waddenacademie is in 2011 een audit uitgevoerd op de monitoringresultaten over de periode 2005 tot en met 2010 met betrekking tot mogelijk nadelige effecten door de bestaande gaswinning Ameland. Dit is volgend op eerdere auditrondes van de eerdere monitoringsjaren. De auditcommissie heeft haar conclusies en aanbevelingen vastgelegd in het rapport "Auditrapport Begeleidingscommissie Monitoring Bodemdaling Ameland" d.d. 31 januari 2012. Een algemene conclusie van de audit luidt dat het monitoringonderzoek over het algemeen van wetenschappelijk goed en op aspecten van zeer goed niveau is. De

uitkomsten van deze audit, zijnde een essentieel onderdeel van de op dit moment best beschikbare informatie en kennis, zijn óók betrokken bij mijn onderhavige overwegingen rondom de ecologische effecten

BEOORDELING EFFECTENANALYSE

In het onderstaande volgt mijn beoordeling van uw effectenanalyse en conclusies.

ECOLOGIE

Kwalificerende waarden

De diverse kwalificerende waarden van de Natura 2000-gebieden Duinen Ameland, Waddenzee en Noordzeekustzone, alsmede de wezenlijke kenmerken en waarden van de beschermde natuurmonumenten "Waddenzee" en "Neerlands Reid" staan vermeld op www.rijksoverheid.nl ('Onderwerpen' > 'Natuur' > 'Natura 2000').

Ik merk op dat het betrokken Natura 2000-gebied Waddenzee het beschermde natuurmonument Waddenzee en het betrokken Natura 2000-gebied Duinen Ameland het beschermde natuurmonument Neerlands Reid, volledig omsluit. Omwille van inzicht in de wezenlijke kenmerken en waarden waarvoor deze natuurmonumenten zijn aangewezen (deze waarden maken immers sinds de inwerkingtreding van de Nb-wet 1998 deel uit van het Natura 2000-gebied) worden deze, voor zover relevant, inhoudelijk meegenomen in de onderstaande beoordeling.

Selectie van relevante natuurwaarden

De aangevraagde activiteiten vinden plaats binnen de Natura 2000-gebieden Duinen Ameland en Noordzeekustzone. Daarnaast kunnen in het nabij gelegen Natura 2000-gebied Waddenzee mogelijk effecten optreden.

Daar waar in het navolgende in algemene zin gesproken wordt over 'bodemdaling' wordt bedoeld op de daling als gevolg van de reeds in uitvoering zijnde gaswinning Ameland en de wijziging; op die algemenere overwegingen (mede ingegeven vanuit de resultaten en interpretatie van de hierop sinds 1986 lopende monitoring) wordt in het onderstaande, waar relevant, ingegaan op de beschrijving van de specifieke (additionele) effecten van de voorliggende wijziging in deze winning.

Duinen Ameland

Beoordeling effecten habitattypen

Uit de bij de aanvraag aangeleverde passende beoordeling blijkt dat eventuele effecten op de volgende habitattypen zijn beoordeeld: witte duinen (H2120), grijze duinen kalkrijk (H2130A), grijze duinen kalkarm (H2130B), duindoornstruwelen (H2160), kruipwilgstruwelen (H2170), duinbossen vochtig (H2180B), vochtige duinvalleien open water (H2190A), vochtige duinvalleien kalkrijk (H2190B), vochtige duinvalleien ontkalkt (H2190C) en vochtige duinvalleien hoge moerasplanten (H2190D).

Met betrekking tot bovenstaande in de passende beoordeling geselecteerde habitattypen voor een effectbeoordeling merk ik op dat deze volledig en juist zijn.

Bij de beoordeling van de omvang van de effecten op deze habitattypen als gevolg van de extra bodemdaling als gevolg van de gewijzigde gaswinning ben ik binnen mijn beschouwing van de informatie uit de passende beoordeling uitgegaan van 7 december 2004 als referentiedatum.

witte duinen

Bij het habitatype 'witte duinen' spelen de afstand tot kust, de absolute hoogteligging en de overstroming een rol. Deze elementen zijn in de berekening van de effecten meegenomen. Witte duinen kennen een grote natuurlijke dynamiek. De geprognoseerde afname naar 13,4 ha na afloop van de extra bodemdaling in 2050 ten opzichte van de 15,6 ha in 2004, is enerzijds door de grote dynamiek en anderzijds door de relatief geringe bodemdaling, vrijwel geheel te verklaren door de natuurlijke ontwikkelingen. Gezien de natuurlijke dynamiek van dit habitatype en de nauwkeurigheid van de modelberekening kunnen de mogelijke veranderingen door bodemdaling in het areaal en kwaliteit van dit habitatype dan ook als verwaarloosbaar worden beschouwd.

grijze duinen

Het areaal grijze duinen binnen het door Alterra gekarteerde gebied bedroeg in 2004 22,2 ha en was geprognoseerd op 14,7 ha in 2050. In het najaar van 2005 heeft er een natuurontwikkelingsproject plaatsgevonden welke 30 % betrof van de 70 ha aan geïnventariseerd gebied. Hierdoor is deels een verschuiving ontstaan van grijze duinen naar de vochtige duinvalleien en kwelders. Deze verschuiving is blijkens de inventarisatie in 2008 tot stilstand gekomen, want de oppervlakte blijkt in 2010 vrijwel hetzelfde als in 2008. In de 'expert judgement' van Alterra (opgenomen als bijlage 3 van de PB opgesteld door Arcadis, 2011) wordt aangegeven dat de afname van 0,2 hectare niet het gevolg lijkt te zijn van bodemdaling, terwijl een afname van het areaal met 8 hectare in de periode 2004-2008 voornamelijk het gevolg is van het natuurverbeteringsproject van It Fryske Gea in 2005.

Vanuit die optiek en gelet op de nauwkeurigheid van de berekeningsmethode, waarbij de kans op vóórkomen wordt berekend, kan de berekende afname van 0,2 hectare over enkele tientallen jaren als niet wezenlijk worden aangemerkt. Dit wordt in de 'expert judgement' ook reeds opgemerkt middels de volgende opmerking in de conclusies: "Terwijl een deel van de kweldervegetatie nog zal toenemen bij de geprognoseerde extra daling van zes centimeter, is de afname van de 'Grijze Duinen' reeds vóór 2010 tot stilstand gekomen en lijkt een extra daling geen effect meer te hebben."

Van de extra bodemdaling door wijziging van de gaswinning van 6 cm tot 2050, wordt daarom vrijwel geen verandering verwacht in het areaal aan grijze duinen in het Natura 2000-gebied Duinen Ameland (14,9 ha in 2010 t.o.v. 14,7 ha in

2050). Dit verschil is, gelet op het totale aanwezig areaal aan grijze duinen van ca. 630 ha binnen het Natura 2000-gebied Duinen Ameland, verwaarloosbaar.

Het habitattype 'grijze duinen heischraal' komt in het deel van het bodemdalingsgebied dat binnen het Natura-2000 gebied Duinen Ameland ligt, niet voor. Derhalve is een effect op dit habitattype uitgesloten.

duinheiden

De habitattypen 'duinheiden met kraaihei vochtig', 'duinheiden met kraaihei droog' en 'duinheiden met struikhei' komen in het deel van het bodemdalingsgebied dat binnen het Natura-2000 gebied Duinen Ameland is gelegen, niet voor. Derhalve zijn effecten op deze habitattypen uitgesloten.

duindoornstruwelen

De oppervlakte van het habitattype 'duindoornstruwelen' was in 2004, 4,0 ha en zal in 2050 naar verwachting 4,1 ha bedragen. Dit valt binnen de natuurlijke schommeling van de oppervlakte van dit habitattype. Er is derhalve geen sprake van een significant verschil. De auditcommissie constateert dat de het proces van afsterving van duindoorn, meidoorn en vlier door perioden van langdurige overstroming tijdelijk is geweest, zich heeft hersteld en niet langer als (nadelig) effect wordt aangemerkt.

kruipwilgstruwelen

Het habitattype 'kruipwilgstruwelen' wordt nauwelijks aangetroffen in het bodemdalingsgebied binnen het Natura 2000-gebied Duinen Ameland. Het effect zal derhalve gelijk zijn aan die van het habitattype 'duindoornstruwelen', m.a.w. slechts een kleine of geen wijziging van het zeer beperkt aanwezige areaal. Enerzijds is er een geringe compensatie voor de daling door instuivend zand vanuit de zeereep anderzijds gaat enige bodemdaling verdroging tegen. Er is derhalve geen sprake van een significant verschil in areaal als gevolg van de wijziging van de gaswinning.

duinbossen

De habitattypen 'duinbossen droog', 'duinbossen vochtig' en 'duinbossen binnenduinrand' komen in het deel van het bodemdalingsgebied dat binnen het Natura-2000 gebied Duinen Ameland is gelegen, niet voor. Derhalve zijn effecten op deze habitattypen uitgesloten.

vochtige duinvalleien

Het habitattype 'vochtige duinvalleien' is waarschijnlijk voor het grootste deel als gevolg van het natuurontwikkelingsproject in 2005 uitgebreid, zulks versterkt door de bodemdaling als gevolg van de gaswinning. Het gaat echter om geringe verschuivingen. Het areaal was in 2004 17,3 ha en zal in 2050 naar verwachting 17,0 ha bedragen. Er is derhalve geen sprake van een significant verschil.

De auditcommissie constateert dat er mogelijk effecten van bodemdaling op duinvalleien zijn door een trend van toenemende vernatting en verzilting, maar concludeert dat dit geen nadelige effecten op de duinvalleivegetatie oplevert.

heischrale graslanden

Het habitatype 'heischrale graslanden' komt in het deel van het bodemdalingsgebied dat is gelegen binnen het Natura-2000 gebied Duinen Ameland, niet voor. Derhalve is effect op dit habitatype uitgesloten.

Beoordeling effecten habitatoorten

Uit de bij de aanvraag aangeleverde passende beoordeling blijkt dat eventuele effecten op de groenknolorchis is beoordeeld.

Ik merk deze selectie als juist aan.

groenknolorchis

Door het dynamisch kustbeheer verstuipt er meer kalkrijk zand. Dit heeft in combinatie met incidentele instroom van zeewater - deels als gevolg van bodemdaling - mogelijk uitbreiding van de groenknolorchis tot gevolg. Met betrekking tot de groenknolorchis is er derhalve enkel een positief effect van bodemdaling als gevolg van de wijziging van de gaswinning te verwachten. Er is daarmee geen significant nadelig effect aanwezig.

Beoordeling effecten vogels

Voor wat de kwalificerende vogelsoorten betreft is door de aanvrager in de passende beoordeling van de navolgende selectie gemaakt: roerdomp, porseleinhoen, grauwe klauwier, eider, bruine kiekendief, blauwe kiekendief, velduil, tapuit en de rietzanger.

Ik merk deze selectie als volledig en juist aan.

Bij de beoordeling van de omvang van de effecten op deze vogelsoorten als gevolg van de extra bodemdaling als gevolg van de gewijzigde gaswinning ben ik binnen mijn beschouwing van de informatie uit de passende beoordeling uitgegaan van 24 maart 2000 als referentiedatum.

broedvogels

Met betrekking tot de broedvogels op Ameland merkt de auditcommissie Ameland in meer algemene zin en de gehele lopende winning beschouwend op dat er geen duidelijke indicatie is voor een effect op deze soorten als gevolg van bodemdaling door de gaswinning Ameland.

De eidereend broedt in open duinen en heeft daar wat beschutting nodig in de vorm van graspollen of struiken (duindoorn, kruipwilg) tot 1,5 m hoog. De verwachte verschuiving in de arealen van de habitattypen 'duindoornstruwelen' en 'vochtige duinvalleien' is dermate gering dat dit geen verandering zal opleveren in

het totale areaal aan geschikte duinhabitats voor deze soort. Er is dan ook geen sprake van een negatief effect van de gaswinning Ameland op de eidereend.

Voor de blauwe kiekendief worden vochtige duinvalleien genoemd als broedbiotoop. Voor de bruine kiekendief wordt rietbegroeiing als broedbiotoop genoemd, welke ook voorkomt in minder gunstige ontwikkelde vochtige duinvalleien. De vochtige duinvalleien zullen door de bodemdaling niet achteruit gaan in kwaliteit en areaal ten opzichte van 2004 (slechts 0,3 ha in areaal; 2004 geldt als referentiejaar voor o.a. dit habitattype). Daarom is geen negatief effect van winning op beide soorten kiekendieven te verwachten.

De velduil broedt in open terrein; duinen, heidevelden en natte ruigten. De nestplaats kan tegen een pol (helm)gras liggen. Dit type duinen zal door bodemdaling niet achteruit gaan. Er is daarom geen effect van winning op de velduil.

De tapuit leeft in open duinterrein en maakt vaak gebruik van konijnenholen als broedgelegenheid. Het duinareaal dat geschikt is voor de tapuit zal door de bodemdaling niet in kwaliteit veranderen. Er treedt daarom van winning geen effect op het aantal broedgevallen van de tapuit op.

De rietzanger leeft in gebied met riet, kruiden, ruigte en lage struiken. Dit is te vinden in delen van de vochtige duinvalleien en de aangrenzende duinen met struweel en ruigte. Het totale areaal dat geschikt is voor de rietzanger zal nauwelijks veranderen. Er treedt daarom geen effect van winning op deze broedvogel op.

De roerdomp en de porseleinhoen nestelen in een natte omgeving met weelderige begroeiing. Door de bodemdaling zal de potentie voor dit type gebied niet afnemen maar eerder toenemen. Het potentieel broedgebied voor deze soorten vogels wordt derhalve eerder meer dan minder. De roerdomp en porseleinhoen hebben overigens de afgelopen jaren niet in het, mogelijk door de gaswinning beïnvloedde, gebied gebroed.

De grauwe klauwier broedt sinds 1998 niet meer op Ameland. De zeer ongunstige landelijke staat van instandhouding wordt vooral veroorzaakt door zowel kwantitatieve als kwalitatieve vermindering van de voor deze soort beschikbare prooien door onder meer verruiging, verdroging, verzuring en vermesting. Doordat het areaal duindoornstruwelen in oppervlakte ongeveer gelijk blijft wordt de oppervlakte potentieel broedgebied van de grauwe klauwier niet aangetast. Er is derhalve geen negatief effect.

Waddenzee

Beoordeling effecten habitattypen

Uit de bij de aanvraag aangeleverde passende beoordeling blijkt dat eventuele effecten op de volgende habitattypen zijn beoordeeld: permanent overstroemde

zandbanken (H1110A), slik- en zandplaten (H1140A), zilte pionierbegroeiingen zeekraal (H1310A), zilte pionierbegroeiingen zeevetmuur (H1310B), slijkgrasvelden (H1320), schorren en zilte graslanden buitendijks (H1330A), Embryonale duinen (H2110) en witte duinen (H2120).

Ik merk deze selectie als volledig en juist aan.

Bij de beoordeling van de omvang van de effecten op deze habitattypen als gevolg van de extra bodemdaling als gevolg van de gewijzigde gaswinning ben ik binnen mijn beschouwing van de informatie uit de passende beoordeling uitgegaan van 7 december 2004 als referentiedatum.

permanent overstroomde zandbanken

De PB geeft aan dat, gebaseerd op de modelberekeningen van het Waterloopkundig Laboratorium (Wang & Eysink, 2005), het plaatareaal in kombergingen door wijziging van de gaswinning tijdelijk maximaal 1,3 % kan afnemen, terwijl de natuurlijke dynamiek in het plaatareaal als gevolg van de 18,6 jarige maancyclus alleen al 2 keer zo groot is. Aan de hand van lodingen is de natuurlijke variatie in het plaatareaal bepaald en deze ligt in de orde van grootte van circa 5 % (NAM, revisie november 2009).

De geringe daling van de permanent overstroomde zandbanken in de Waddenzee heeft, gelet de grote dynamiek van dit habitatype, geen effect op oppervlakte en kwaliteit van de instandhoudingsdoelstelling van dit habitatype. Er is dan ook geen effect op dit habitatype en derhalve ook geen significant effect.

slik- en zandplaten

Als gevolg van de bodemdaling vindt, volgens modelberekeningen, een kleine tijdelijke afname plaats van het areaal droogvallende platen, maar dit wordt evenwel feitelijk in het veld niet gemeten. Vergeleken met de natuurlijke dynamiek is de tijdelijke afname van het plaatareaal verwaarloosbaar en zijn er geen meetbare effecten in het licht van de instandhoudingsdoelen. De daling heeft als reactie dat na verloop van tijd deze daling door zandaanvoer weer ongedaan wordt gemaakt. Om te voorkomen dat mogelijke tekorten in de zandaanvoer, negatieve effecten zou kunnen hebben voor de Natura 2000-gebieden Waddenzee en Duinen Ameland wordt als mitigerende maatregel extra zand ten noorden van Ameland in de Noordzeekustzone gesuppleerd.

zilte pionierbegroeiingen

Uit expert judgement van IMARES blijkt dat het habitatype 'zilte pionierbegroeiingen zeekraal' als gevolg van de gewijzigde winning tot maximaal 6 cm extra kan dalen en dat een deel hiervan door opslibbing wordt gecompenseerd. Hierdoor zal op sommige plaatsen maaiveldverlaging van dit habitatype optreden.

Het habitattype 'zilte pionierbegroeiingen zeevetmuur' daalt hooguit 2 cm, wat naar verwachting volledig wordt gecompenseerd door opslibbing. Daarom treedt hier geen verlaging van het areaal op.

Voor beide sub-habitattypen geldt dat de maaivelddaling naar verwachting niet leidt tot achteruitgang van areaal en kwaliteit en er geen sprake is van significante effecten. Daarbij moet wel worden aangetekend dat, indien de opslibbingbalans langdurig negatief is, bij verdergaande bodemdaling een omslagpunt kan worden bereikt waarbij verlies van kwelderareaal kan optreden. Tot dusverre is die grens met 20 à 25 cm totale bodemdaling nog niet bereikt. De effectbeoordeling onderschrijf ik op dit onderdeel en ik benadruk dat bovenstaande kans nauwkeurig beheerst wordt middels het monitoringsprogramma.

slijkgrasvelden

Het habitattype 'slijkgrasvelden' komt binnen het Natura 2000-gebied Waddenzee met een heel klein areaal voor op het Neerlands Reid en een klein areaal op de Hon. De opslibbing van het habitat slijkgrasvelden (H1320) compenseert de verlaging van dit habitat als gevolg van bodemdaling volledig. Omdat slijkgras groeit op plaatsen die dagelijks overstromen bij een waterdiepte van -100 cm tot + 15 cm ten opzichte van de gemiddelde hoogwaterlijn, is een significant effect op dit habitattype uitgesloten.

schorren en zilte graslanden

Het areaal wat behoort tot het habitattype 'schorren en zilte graslanden buitendijks' zal naar verwachting plaatselijk door de extra bodemdaling door de wijziging van de gaswinning kunnen dalen. Deze daling zal door de opslibbing deels teniet worden gedaan, er wordt evenwel geen volledige neutralisatie van effect verwacht. Door deze ontwikkeling wordt de van nature optredende successie (richting meer strandkweek) van dit kweldertype vertraagd en draagt het op deze wijze bij aan de kernopgave van dit habitattype. Er zal daarom geen significant negatief effect optreden voor dit habitattype in het Natura 2000-gebied Waddenzee.

Het habitattype schorren en zilte graslanden binnendijks (H1330B) komt in het deel van het bodemdalingsgebied dat gelegen is binnen het Natura-2000 gebied Waddenzee, niet voor. Derhalve is een effect op dit habitattype uitgesloten.

embryonale duinen

Inherent aan embryonale duinen is de grote dynamiek waaraan ze van nature onderhevig zijn. Gelet op deze grote dynamiek is de invloed van bodemdaling daarop verwaarloosbaar en zijn er geen effecten in het licht van de instandhoudingsdoelen. Er zijn derhalve ook geen significant negatieve effecten op deze embryonale duinen.

witte duinen

Hoewel op de kweldervegetatiekaart geen witte duinen staan weergegeven, kan niet worden uitgesloten dat binnen het bodemdalingsgebied binnen het Natura-

2000 gebied Waddenzee bepaalde delen zich toch kwalificeren als witte duinen. Gelet op de grote natuurlijke dynamiek enerzijds en de relatief geringe bodemdaling anderzijds is er echter geen verandering van betekenis te verwachten in het areaal en kwaliteit van dit habitatype als gevolg van de bodemdaling. De auditcommissie wijst erop dat de eerste duinenrijen het meest kwetsbaar zijn voor bodemdaling. Door middel van zandsuppleties kunnen de effecten van bodemdaling worden gemitigeerd. Deze zandsuppleties zijn verplicht voorgeschreven middels vergunningvoorschriften als onderdeel van onderhavige vergunning.

grijze duinen

De habitattypen 'grijze duinen kalkrijk' en 'grijze duinen kalkarm' komen in het bodemdalingsgebied dat gelegen is binnen het Natura-2000 gebied Waddenzee, niet voor. Derhalve zijn effecten op deze habitattypen uitgesloten.

duindoornstruwelen

Het habitatype duindoornstruwelen (H2160) komt in het deel van het bodemdalingsgebied dat is gelegen binnen het Natura-2000 gebied Waddenzee niet voor. Derhalve is effect op dit habitatype uitgesloten.

vochtige duinvalleien

Het habitatype vochtige duinvalleien kalkrijk (H2190B) komt in het deel van het bodemdalingsgebied dat is gelegen binnen het Natura-2000 gebied Waddenzee niet voor. Derhalve is effect op dit habitatype uitgesloten.

Beoordeling effecten habitatoorten

Uit de bij de aanvraag aangeleverde passende beoordeling blijkt dat eventuele effecten op de volgende habitatoorten zijn beoordeeld: gewone zeehond, grijze zeehond en de nauwe korfslak.

Ik merk deze selectie als volledig en juist aan.

Bij de beoordeling van de omvang van de effecten op deze habitatoorten als gevolg van de extra bodemdaling als gevolg van de gewijzigde gaswinning ben ik binnen mijn beschouwing van de informatie uit de passende beoordeling uitgegaan van 7 december 2004 als referentiedatum.

gewone en grijze zeehond

De droogvallende platen in de Waddenzee zullen als gevolg van bodemdaling slechts zeer tijdelijk in omvang afnemen. Deze tijdelijke afname valt weg in de natuurlijke dynamiek en is in het veld niet meetbaar. Er zullen daarom ook geen significante nadelige effecten op de gewone en grijze zeehond kunnen plaatsvinden.

nauwe korfslak

De nauwe korfslak is niet in het bodemdalingsgebied aangetroffen. Derhalve is effect op deze habitatoort uitgesloten. De effectbeoordeling onderschrijf ik op dit

onderdeel. Als deze soort in dit gebied wel zou voorkomen dan is er potentieel gezien overigens geen negatief effect op deze habitatsoort te verwachten, omdat door de extra bodemdaling van maximaal 6 cm als gevolg van de wijziging van de gaswinning, het areaal en kwaliteit van het potentiële habitat van de nauwe korfslak niet wezenlijk aantast.

zeeprik, rivierprik en fint

Deze vissen zijn mogelijk wel aanwezig, maar bodemdaling heeft op hen geen effect. Daarom zijn effecten van bodemdaling op deze vissen uitgesloten.

Beoordeling effecten vogels

Voor wat de kwalificerende vogelsoorten betreft zijn in de passende beoordeling de effecten van de navolgende relevante (broed)vogelsoorten in relatie tot het Natura-2000 gebied Waddenzee beoordeeld: eider, lepelaar, bruine kiekendief, blauwe kiekendief, strandplevier, grote stern, dwergstern, velduil, kluut, bontbekplevier, kleine mantelmeeuw, visdief, noordse stern, brandgans; kleine zwaan, troendrarietgans, grauwe gans, rotgans, bergeend, smient, toppereend, scholekster, goudplevier, zilverplevier, kievit, kanoet, drieteenstrandloper, krombekstrandloper, bonte strandloper, grutto, rosse grutto, wulp, zwarte ruit, tureluur, groenpootruiter en de steenloper.

Ik merk deze selectie als volledig en juist aan.

Bij de beoordeling van de omvang van de effecten op deze vogelsoorten als gevolg van de extra bodemdaling als gevolg van de gewijzigde gaswinning ben ik binnen mijn beschouwing van de informatie uit de passende beoordeling uitgegaan van 10 juni 1994 als referentiedatum.

broedvogels

De bruine kiekendief, blauwe kiekendief, strandplevier, grote stern, dwergstern en velduil hebben de afgelopen jaren niet in het door de gaswinning beïnvloede gebied gebroed.

Voor de broedvogels strandplevier, grote stern en dwergstern heeft ontwikkeling van de vegetatie, die autonoom plaats kan vinden, een negatief effect. Omdat bodemdaling deze negatieve ontwikkeling remt, is er voor deze broedvogels dan ook eerder een positieve dan een negatieve ontwikkeling door bodemdaling te verwachten.

De vogelsoorten lepelaar, eidereend, kluut, bontbekplevier, kleine mantelmeeuw, visdief en noorse stern broeden in gebieden die gevoelig zijn voor inundatie. Hoewel bodemdaling op Ameland de inundatiefrequentie beperkt kan verhogen, is een toename van inundatie als gevolg van veranderde weersomstandigheden een algemeen beeld op de Waddeneilanden. Er is dan ook geen sprake van een significant negatief effect als gevolg van bodemdaling.

De verwachting is overigens dat uiteindelijk vogels zich op alle eilanden, dus ook op Ameland, zullen gaan aanpassen door hoger op de kwelder te gaan nestelen.

niet-broedvogels

Voor de niet-broedvogels zijn de kwelders (habitattypen 1310, 1320 en 1330) van Ameland, de droogvallende wadplaten (habitatype 1140A) en de permanent overstroomde zandbanken (habitatype 1110A) van belang als foerageergebied. Ook worden deze kwelders gebruikt als hoogwatervluchtplaats. Het areaal aan droogvallende wadplaten (habitatype 1140) neemt tijdelijk iets af, deze afname is echter verwaarloosbaar en niet afzonderlijk meetbaar tegen de achtergrond van de dynamiek van de wadplaten. De andere gebieden waar gefoerageerd kan worden (de kwelders en permanent overstroomde zandbanken) en de hoogwatervluchtplaatsen nemen niet af door de bodemdaling.

Voor de in water foeragerende niet-broedvogelsoorten wintertaling, wilde eend, pijlstaart, slobbeend, brikduiker en krakeend geldt dat deze soorten, die vanaf de wateroppervlakte naar voedsel duiken of hun voedsel via gondelen verzamelen, geen effect van bodemdaling zullen ondervinden. Noch hun voedselareaal noch het kwaliteit van hun voedsel gaat door bodemdaling achteruit. Effecten zijn derhalve uitgesloten.

Het foerageerareaal en de voedselbeschikbaarheid van visetende niet-broedvogelsoorten fuut, aalscholver, lepelaar, grote zaagbek, middelste zaagbek en zwarte stern worden niet beïnvloed door bodemdaling. Effecten zijn derhalve uitgesloten.

Bodemdaling heeft geen enkel effect op het vangstsucces van prooien door de slechtvalk. Daarom is effect van bodemdaling op deze soort uitgesloten.

Gelet op bovenstaande worden voor alle niet-broedvogelsoorten significante effecten in relatie tot de bodemdaling uitgesloten.

De effectbeoordeling onderschrijf ik op voorgaande onderdelen.

Noordzeekustzone

Beoordeling effecten habitattypen

Uit de bij de aanvraag aangeleverde passende beoordeling blijkt dat eventuele effecten op de volgende habitattypen zijn beoordeeld: permanent overstroomde zandbanken (H1110B), slik- en zandplaten (H1140B), zilte pionierbegroeiingen zeekraal (H1310A), zilte pionierbegroeiingen zeevetmuur (H1310B), schorren en zilte graslanden buitendijks (H1330A) en embryonale duinen (H2110).

Ik merk deze selectie als volledig en juist aan.

Bij de beoordeling van de omvang van de effecten op deze habitattypen als gevolg van de extra bodemdaling als gevolg van de gewijzigde gaswinning ben ik binnen mijn beschouwing van de informatie uit de passende beoordeling uitgegaan van 7 december 2004 als referentiedatum.

permanent overstroomde zandbanken

De geringe daling van de permanent overstroomde zandbanken in de Noordzeekustzone heeft geen effect op oppervlakte en kwaliteit van de instandhoudingsdoelstelling van dit habitatype. Er is dan ook geen effect op dit habitatype en derhalve ook geen significant effect.

slik- en zandplaten

Als gevolg van de bodemdaling vindt een kleine tijdelijke afname plaats van het areaal aan droogvallende platen. Vergeleken met de natuurlijke dynamiek is de tijdelijke afname van het plaatareaal verwaarloosbaar en zijn er geen effecten in het licht van de instandhoudingsdoelen. De daling heeft als reactie dat na verloop van tijd deze daling door zandaanvoer weer ongedaan wordt gemaakt. Om te voorkomen dat de zandaanvoer, negatieve effecten zou hebben voor het Natura 2000-gebied Duinen Ameland wordt als mitigerende maatregel extra zand gesuppleerd.

zilte pionierbegroeiingen

Uit expert judgement van IMARES blijkt het habitatype 'zilte pionierbegroeiingen zeekraal' door de wijziging van de gaswinning tot maximaal 6 cm extra kan dalen en dat een deel hiervan door opslibbing wordt opgevangen. Hierdoor zal op sommige plaatsen verlaging van dit habitatype optreden.

Het habitatype 'zilte pionierbegroeiingen zeevetmuur' daalt hooguit 2 cm, wat naar verwachting volledig wordt opgevangen door opslibbing. Daarom treedt hier geen verlaging op.

Voor beide sub-habitattypen geldt dat de daling naar verwachting niet leidt tot achteruitgang van areaal en kwaliteit en er geen sprake is van significante effecten. Daarbij moet wel worden aangetekend dat, indien de opslibbingbalans langdurig negatief is, bij verdergaande bodemdaling een omslagpunt kan worden bereikt waarbij verlies van kwelderareaal kan optreden. Tot dusverre is die grens, met de huidige 20 à 25 cm bodemdaling, nog niet bereikt. De effectbeoordeling onderschrijf ik op dit onderdeel en ik benadruk dat bovenstaande kans nauwkeurig beheerst wordt middels het monitoringsprogramma.

schorren en zilte graslanden

Het areaal aan schorren en zilte graslanden buitenendijks zal naar verwachting plaatselijk door de extra gaswinning kunnen dalen. Deze daling zal door de opslibbing deels teniet worden gedaan, er wordt evenwel geen volledige opslibbing verwacht. Door deze ontwikkeling wordt de van nature optredende veroudering (richting meer strandkweek) van dit kweldertype vertraagd en dat draagt bij aan de kernopgave van dit habitatype. Er zal daarom geen significant negatief effect optreden voor dit habitatype in het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone.

embryonale duinen

Inherent aan embryonale duinen is de grote dynamiek waaraan ze van nature onderhevig zijn. Gelet op deze grote dynamiek is de invloed van bodemdaling daarop verwaarloosbaar en zijn er geen effecten in het licht van de instandhoudingsdoelen. Er zijn derhalve geen significant negatieve effecten op deze embryonale duinen.

Beoordeling effecten habitatoorten

Uit de aanvraag aangeleverde passende beoordeling blijkt dat eventuele effecten op de volgende habitatoorten zijn beoordeeld: grijze zeehond, gewone zeehond en de bruinvis.

Ik merk deze selectie als volledig en juist aan.

Bij de beoordeling van de omvang van de effecten op deze habitatoorten als gevolg van de extra bodemdaling als gevolg van de gewijzigde gaswinning ben ik binnen mijn beschouwing van de informatie uit de passende beoordeling uitgegaan van 7 december 2004 als referentiedatum.

gewone en grijze zeehond

De droogvallende platen in de Noordzeekustzone zullen als gevolg van bodemdaling slechts zeer tijdelijk in omvang afnemen. Deze tijdelijke afname valt weg in de natuurlijke dynamiek en is in het veld niet meetbaar. Er zullen daarom ook geen significante nadelige effecten op de gewone en grijze zeehond kunnen plaatsvinden.

bruinvis

De bruinvis is gebonden aan het water en ondervindt, nu er geen merkbare wijziging plaatsvindt in de verhouding land en water, geen effect van bodemdaling. Er is dan ook geen effect en dus ook geen significant effect op de habitatoort bruinvis.

zeeprik, rivierprik en fint

Deze vissen zijn mogelijk wel aanwezig, maar bodemdaling heeft geen effect op deze vissen. Daarom zijn effecten van bodemdaling op deze vissen uitgesloten.

Beoordeling effecten vogels

Voor wat de kwalificerende vogelsoorten betreft zijn door de aanvrager in de passende beoordeling de effecten van de navolgende relevante (broed)vogelsoorten in relatie tot het Natura-2000 gebied Noordzeekustzone beoordeeld: zwarte zee-eend, eider, dwergstern, bontbekplevier, strandplevier, kluut, bergeend, toppereend, scholekster, zilverplevier, kanoet, drieteenstrandloper, bonte strandloper, rosse grutto, wulp, steenloper en de dwergmeeuw.

Ik merk deze selectie als volledig en juist aan.

Bij de beoordeling van de omvang van de effecten op deze vogelsoorten als gevolg van de extra bodemdaling als gevolg van de gewijzigde gaswinning ben ik binnen mijn beschouwing van de informatie uit de passende beoordeling uitgegaan van 24 maart 2000 als referentiedatum.

broedvogels

De strandplevier en dwergstern hebben de afgelopen jaren niet in het door de gaswinning beïnvloedde gebied gebroed. De bontbekplevier wel. Voor alle broedvogels die in het kader van Natura 2000-gebied Noordzeekustzone zijn aangewezen, i.c. de hiervoor vermelde drie soorten, geldt dat er geen effecten zijn, omdat de bodemdaling het habitat (het hoge strand en embryonale duinen) van deze broedvogelsoorten, vanwege de hoge dynamiek, niet wijzigt. De hiervoor vermelde drie vogelsoorten broeden in gebieden die gevoelig zijn voor inundatie. Hoewel bodemdaling op Ameland de inundatiefrequentie beperkt kan verhogen, is een toename van inundatie als gevolg van veranderde weersomstandigheden een algemeen beeld op de Waddeneilanden. Er is dan ook geen sprake van een significant negatief effect als gevolg van bodemdaling. De verwachting is overigens dat uiteindelijk vogels zich op alle eilanden, dus ook op Ameland, zullen gaan aanpassen door hoger op de kwelder te gaan nestelen.

niet-broedvogels

Voor de niet-broedvogels zijn de kwelders (habitattypen 1310, 1320 en 1330) van Ameland, de droogvallende wadplaten (habitatype 1140A) en habitat permanent overstroomde zandbanken (habitatype 1110A) van belang als foerageergebied. Ook worden deze kwelders gebruikt als hoogwatervluchtplaats. De droogvallende wadplaten (habitatype 1140) nemen tijdelijk iets af, echter deze afname is verwaarloosbaar en niet meetbaar tegen de achtergrond van de dynamiek van de wadplaten. De andere gebieden waar gefoerageerd kan worden (de kwelders en permanent overstroomde zandbanken) en de hoogwatervluchtplaatsen nemen niet af door de bodemdaling.

Het foerageerareaal en voedselbeschikbaarheid van visetende niet-broedvogelsoorten roodkeelduiker, parelduiker en aalscholver worden niet beïnvloed door bodemdaling. Effecten zijn derhalve uitgesloten.

Gelet op bovenstaande worden voor alle niet-broedvogelsoorten significante effecten in relatie tot de bodemdaling uitgesloten.

MONITORING

Monitoring van de effecten van gaswinning op Ameland en omgeving vindt al sinds 1986 plaats. De monitoring is daarna verschillende malen bijgesteld c.q. uitgebreid.

Door middel van de uitvoering van het monitoringsplan Ameland worden alle relevante kwalificerende habitattypen en -soorten gevolgd.

De ontwikkeling van de relevante habitattypen en soorten uit de Natura 2000-aanwijzingsbesluiten van Duinen Ameland, Waddenzee en Noordzeekustzone wordt modelmatig voorspeld. Dit is de best beschikbare informatie. Deze modelmatige benadering, hoewel gebaseerd op vele jaren feitelijke onderzoekservaring op Ameland, geeft geen absolute zekerheid ten aanzien van de daadwerkelijke ontwikkelingen als gevolg van de extra bodemdaling door wijziging van gaswinning en alle andere externe factoren. Vandaar dat middels voorschriften wordt gegarandeerd dat adequate monitoring plaatsvindt en afhankelijk van de resultaten, daarop navenant kan worden gereageerd, onder meer door toepassing van het principe van hand aan de kraan. De noodzakelijk te volgen instandhoudingsdoelen zijn opgenomen in het bij onderhavige besluit behorend monitoringsplan.

HAND AAN DE KRAAN

De gevolgen van bodemdaling als gevolg van de onderhavige gaswinning doen zich deels in hetzelfde kombergingsgebied (Pinkegat) voor als de gevolgen van de gaswinning van Moddergat, Vierhuizen en Lauwersoog. Het Hand aan de Kraan-principe (hierna: het HadK-principe) is verankerd in artikel 2.3 van het Rijksprojectbesluit "Gaswinning onder de Waddenzee vanaf de locaties Moddergat, Lauwersoog en Vierhuizen" (hierna: Rijksprojectbesluit resp. MLV) en (mede) uitgewerkt in het instemmingsbesluit wijziging winningsplan MLV. In het Rijksprojectbesluit is vastgelegd dat de effecten van bestaande gaswinning (zoals Ameland en Anjum) als autonome bijdrage meegenomen dienen te worden bij de bepaling van de zogenoemde gebruiksruimte. Indien het meegroeivermogen van de kombergingsgebieden Pinkegat en Zoutkamperlaag wordt of dreigt te worden overschreden, voorzien zowel het Rijksprojectbesluit als het instemmingsbesluit wijziging winningsplan MLV in beperking of stopzetting van de gaswinning MLV. Daarmee is het HadK-principe (indirect) ook sturend voor de gaswinning Ameland en Anjum.

Middels expliciete vergunningvoorschriften wordt het 'hand aan de kraan'-principe in aanvulling hierop ook vanuit deze vergunning voor de onderhavige additionele winning, geborgd middels de vergunningvoorschriften nrs. 9 en 10.

OVERIGE NATUURLIJKE WAARDEN

Ten aanzien van de diverse flora en fauna zoals benoemd in beide aanwijzingsbesluiten van de beschermde natuurmonumenten Waddenzee en Neerlands Reid merk ik het volgende op:

Al deze waarden vallen voor een zeer groot deel binnen de beoordeling van de effecten in relatie tot de Natura 2000-gebieden Duinen Ameland en Waddenzee. Middels voorgaande effectanalyse wordt op afdoende wijze voorzien in een effectanalyse en mitigatie van effecten in relatie tot de kenmerken en waarden van de beschermde natuurmonumenten Waddenzee en Neerlands Reid.

In aanvulling op bovenstaande merk ik nog op dat de beschermde natuurmonumenten Waddenzee en Neerlands Reid zich, naast de aanwezigheid van diverse flora en fauna, ook kenmerken door het weidse, open karakter van

het gebied en met betrekking tot de Waddenzee, de hierbinnen heersende rust en duisternis. In potentie kunnen deze specifieke kenmerken door de winning op Ameland beïnvloed worden. De uitbreiding van de winning heeft echter geen wijziging in de winningsinstallatie op Ameland als gevolg en in die zin ontstaat er geen wijziging in effecten ten aanzien van de onderdelen rust en duisternis.

CUMULATIE

Op basis van artikel 19f van de Nb-wet 1998 dient bij vergunningverlening voor projecten een passende beoordeling plaats te vinden indien deze projecten afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied.

Hierna worden andere plannen of projecten besproken en wordt vastgesteld in hoeverre effecten van de onderhavige wijziging van de gaswinning cumuleren met de effecten van deze projecten en zo ja, of deze in cumulatie daarmee mogelijk significante gevolgen kunnen hebben.

Gaswinning onder de Waddenzee, vanuit de locaties Moddergat, Vierhuizen en Lauwersoog

De gaswinning onder de Waddenzee vanuit Moddergat, Vierhuizen en Lauwersoog vindt deels plaats in het kombergingsgebied van het Pinkegat en overlapt daarmee de bodemdaling veroorzaakt door onderhavige winning. Voor de winning vanuit Moddergat, Vierhuizen en Lauwersoog is via het "hand aan de kraan"-principe reeds geborgd dat de bodemdaling per jaar, uitgedrukt in millimeters aan bodemdaling gemiddeld over de oppervlakte van het kombergingsgebied, tezamen met de bodemdaling door de winning bij Ameland, binnen de grenzen van de gebruiksruimte van het Pinkegat blijft. Als de bodemdaling door de gaswinning vanuit Moddergat en Ameland samen binnen de grenzen van deze gebruiksruimte plaatsvindt, dan zijn blijvende effecten van de bodemdaling op de Waddenzee uitgesloten.

De bodemdaling door de gaswinning Moddergat, Vierhuizen en Lauwersoog zal resulteren in een tijdelijke kleine toename van het kombergingsvolume van het Pinkegat. Er zal daardoor sprake zijn van een (theoretische) afname van het sedimentvolume van de platen. Deze tijdelijke afname van het plaatvolume door gaswinning bij Moddergat in combinatie met de gaswinning bij Ameland, zal evenwel niet resulteren in een merkbare of meetbare afname van het areaal van de droogvallende platen, omdat deze afname zeer klein is ten opzichte van de natuurlijke fluctuaties die in het plaatareaal optreden. Door zandsuppletie als mitigerende maatregel, welke ook als voorschrift bij de vergunning is opgenomen, wordt onder meer voorkomen dat de betrokken relevante waarden van het te beschermen Natura-2000 gebied Waddenzee worden aangetast als gevolg van bodemdaling.

Concluderend zal het gecumuleerde effect van de winningen bij Moddergat en Ameland geen tijdelijke en geen blijvende effecten geven op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Waddenzee.

Bestaande gaswinning Ameland

De bestaande gaswinning Ameland (sinds 1985) heeft geen nadelige effecten in het licht van de instandhoudingsdoelen veroorzaakt op de te beschermen waarden. Inclusief de voorgenomen wijziging in de gaswinning Ameland wordt circa 38 cm bodemdaling verwacht in het diepste punt van de bodemdalingsschotel in 2050. Zoals blijkt uit de vermelde dalingsschotels in het winningsplan Ameland 2011, cumuleren de gewijzigde winningen van de offshorelocaties niet met de bodemdaling op Ameland en in de Waddenzee. Derhalve zijn er geen effecten in cumulatie vanuit deze bestaande winning met de effecten van de wijziging ervan.

Zandsuppleties en kustbeheer

Op Ameland-Midden zijn verschillende strand- en onderwatersuppleties en duinverzwaringen uitgevoerd door Rijkswaterstaat ter handhaving van de basis-kustlijn van Ameland. Het doel van het aanbrengen van het zand verschilt. Grotendeels is het zand bedoeld om de structurele erosie te compenseren, terwijl de duinverzwaringen de zeereep hebben versterkt (zodat de veiligheid tegen overstromingen is gewaarborgd).

Zandsuppleties vergroten het sedimentvolume van de kust en als zodanig is het effect ervan op de sedimentbalans, het omgekeerde van het effect van de bodemdaling. De mogelijke ecologische nadelige gevolgen van 5-10 % extra zandsuppleties vanwege bodemdaling door gaswinning zoals bedekking van de bodem, bodemdieren, vertroebeling en verstoring door schepen zijn verwaarloosbaar en niet meetbaar binnen de natuurlijke dynamiek van het waddensysteem. Derhalve is er geen sprake van cumulatie van effecten.

Verspreiden van baggerspecie

In het kombergingsgebied van het Pinkegat vinden geen bagger- en verspreidingsactiviteiten plaats. Er zijn in dit kombergingsgebied namelijk geen vaarroutes waarvoor een minimale nautische diepte of breedte afgesproken is. Er kan dus vanwege het ontbreken van deze activiteit geen sprake zijn van cumulatie.

Zandwinning

Zandwinning in de Waddenzee is alleen toegestaan wanneer zand vrijkomt bij het reguliere beheer van de vaargeulen. In het kombergingsgebied van het Pinkegat zijn er geen vaarroutes waarvoor een minimale nautische diepte of breedte afgesproken is. Zandwinning vindt hier dus niet plaats en vanwege het ontbreken van deze activiteit is er derhalve ook geen sprake van cumulatie.

Garnalenvisserij

De intensiteit van de garnalenvisserij in het kombergingsgebied van het Pinkegat is minimaal. Het effect van de garnalenvisserij is dat er een lokale en relatief beperkte beroering van de bodem plaatsvindt. Het omgewoelde sediment zal ter plaatse (zand) of in de nabije omgeving (fijn sediment) weer op de bodem terecht komen, zodat er geen sprake is van een toename van het kombergingsvolume.

Van cumulatie van bodemberoerende visserij met de bodemdaling door gaswinning bij Ameland zal daarom geen sprake zijn.

Handkoken

Bij het handkoken wordt met de hand een net door de bodem getrokken. De bodem van het wad wordt hierbij verstoord. Er wordt geen sediment aan het wad onttrokken, wel een hoeveelheid schelpen. Deze hoeveelheid kan als verwaarloosbaar worden beschouwd ten opzichte van de bodemdalingsvolumes. Het omgewoelde sediment komt ter plaatse (zand) of in de nabije omgeving (fijn sediment) weer op de bodem terecht, zodat er geen sprake is van een toename van het kombergingsvolume. Er is derhalve geen sprake van cumulatie met de gaswinning bij Ameland.

Dijkversterking Ameland

De dijkversterking Ameland vindt plaats buiten het gebied waar de bodemdaling optreedt en grenst ook niet aan het kombergingsgebied van het Pinkegat. Er zal daarom geen sprake zijn van cumulatie met de bodemdaling door gaswinning bij Ameland.

Duinherstel Ameland

In het najaar van 2005 is in de westelijke delen van de duinvalleien op Oost-Ameland door de beheerder in het kader van natuurontwikkeling de vegetatie en de toplaag van het sediment verwijderd. Verder is de overstroming door zeewateraanstroming veranderd doordat drempels in de overstromingsroutes zijn gewijzigd. De effecten hiervan op de vegetatie zijn, evenals de gevolgen van bodemdaling en de hoge stormvloed in 2006 en 2007, meegenomen in de valleikartering door Alterra. Indirect is daarmee ook het effect van het natuurontwikkelingsproject betrokken in de voorspelling van de effecten van de wijziging van de bodemdaling door gaswinning. Het effect van verlagen van drempels, met als gevolg andere aanstroomroutes en hogere waterstanden in de valleien, kan worden versterkt door bodemdaling. Blijkens de karteringsgegevens heeft dit natuurontwikkelingsproject door de beoogde vernatting geleid tot een toename van het areaal vochtige duinvalleien en kwelders en tot een tijdelijke afname van het areaal grijze duinen. Blijkens de karteringsgegevens is deze afname in 2008 tot stilstand gekomen. Zoals hiervoor aangegeven is het effect van het natuurontwikkelingsproject verdisconteerd in de voorspelling van de effecten van de bodemdaling door de extra gaswinning. Hieruit volgt dat er cumulatief, omdat het effect reeds in 2008 is gestopt, geen significante gevolgen van dit natuurontwikkelingsproject meer zijn te verwachten.

De komende jaren zullen nog meer projecten in het kader van duinherstel worden uitgevoerd. Hiermee worden positieve effecten beoogd voor de gewenste duinhabitats. Daarmee zijn er in cumulatie geen negatieve effecten met eventuele gevolgen van bodemdaling door gaswinning. Ook hier zijn derhalve geen significante gevolgen te verwachten.

Depositie van stikstof

Atmosferische stikstof omvat het neerslaan van stikstof (in verschillende vormen) uit de atmosfeer. De bronnen van deze stikstof kunnen een project of activiteit zijn. Met name het habitatype grijze duinen is zeer gevoelig voor atmosferische depositie van stikstof, omdat deze leidt tot vermessing (eutrofiëring) van dit van nature voedselarme milieu. De natuurwaarde van het habitatype kan door de eutrofiëring zodanig achteruitgaan dat het niet meer kwalificeert als grijze duinen. Bij het verklaren van de waargenomen ontwikkelingen op Oost Ameland is de eutrofiëring benoemd als een waarschijnlijke verklaring voor een deel van de vegetatieontwikkelingen.

In de vergunning Wet milieubeheer (nu: Omgevingsvergunning) met kenmerk 1998 EOG/MW nr. 980 38 327, zijn voor Ameland Westgat de emissies bepaald op basis van de maximale capaciteit van de inrichting. Op basis daarvan geldt een toegestane Nox emissie van 585 ton/jaar. Omdat het werkelijk gasverbruik per jaar varieert, varieert ook de Nox emissie sinds 1994 tussen de 60 en de 250 ton per jaar. In 2010 was de werkelijke Nox emissie circa 160 ton en in 2011 circa 223 ton. Als gevolg van de thans te verlenen vergunning neemt de stikstofdepositie ten opzichte van de huidige winning (met als referentiejaar 2004 vanwege de potentiële effecten ervan op de relevante habitatypes en uitgaande van de maximaal vergunde emissie van 585 ton/jaar aan Nox) niet toe en behoeven de gevolgen van de stikstofdepositie niet nader te worden betrokken bij de vergunningverlening (artikel 19kd).

Overigens zullen via maatregelen in het kader van duinherstel Ameland de negatieve gevolgen van atmosferische stikstof deels worden weggenomen.

Conclusie

Ik concludeer dat, ook cumulatief beoordeeld, de aangevraagde activiteit niet kan leiden tot verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de betrokken Natura 2000-gebieden Duinen Ameland, Waddenzee en Noordzeekustzone en evenmin een significant verstrendend effect kan hebben op de soorten waarvoor Duinen Ameland, Waddenzee en Noordzeekustzone zijn aangewezen als Natura 2000-gebied. Daarnaast leidt uitbreiding van de winning niet tot wijziging in de bestaande winningsinstallatie op Ameland voor wat betreft de natuurlijke waarden rust en duisternis.

AFWEGINGSKADER PKB

In de PKB is overwogen dat voor de bescherming van de natuurlijke waarden en kenmerken van de Waddenzee het afwegingskader van de Nb-wet 1998 van toepassing is. Met het doorlopen van het afwegingskader zoals opgenomen in artikel 19f, lid 1, van de Nb-wet 1998, is materieel aan de vereisten, van het PKB-afwegingskader voldaan. Het kenmerk duisternis is in de paragraaf "**overige natuurlijke waarden**" reeds afgewogen.

AFWEGINGSKADER SVIR

Aangezien het afwegingskader van de SVIR het afwegingskader van de Habitatrictlijn volgt, is met het doorlopen van het afwegingskader zoals opgenomen in art. 19f, lid 1, van de Nb-wet 1998, materieel aan de vereisten van het afwegingskader van de SVIR voldaan. Het kenmerk duisternis is in de paragraaf "**overige natuurlijke waarden**" reeds afgewogen.

CONCLUSIE

Ik ben van oordeel dat de gevraagde vergunning onder voorschriften kan worden verleend.